

Вшанування Святих і Молитовне Звернення до Них

Не шануючи Божих праведників, певні християнські конфесії не звертаються до них і з молитвами. Вони кажуть, що молитов можна просити тільки у живих людей, а не у мертвих. Апостол Павло, пишучи до Фессалонікійців, просить: «Браття, моліться за нас» (1 Фес. 5, 25). Тут апостол просить молитися за нього, а в іншому місці він молиться за віруючих. Він каже: «Ми не перестаємо молитися за вас» (Кол. 1, 9).

Незрозуміла логіка у цих "християн": поки хтось живий, обтяжений гріхами, далекий від Бога, то він може молитися за своїх близьких, рідних, знайомих. Але коли ця людина йде до Бога, стоїть перед Його Престолом, то вона вже не може молитися за них. Навпаки, така людина ще більше має прав на молитву, ніж будь-який грішник. Вони кажуть, що людина померла. Але ж душа її жива. Та й взагалі у Бога нема мертвих — у Нього всі душі живі. І це ми бачимо зі слів Христа: «Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо в Нього всі живі» (Лк. 20, 38).

Про те, що праведники, які перебувають на небі, можуть молитися за нас, свідчать слова Господа, сказані Ним пророку Ієремії: «Хоча б стали перед Моїм лицем Мойсей і Самуїл, душа Моя не прихилиться до народу цього» (Іер. 15, 1). Ось ще доказ того, що праведники можуть благодіяти Господа за живих. У Біблії описано видіння, яке мав Іуда Маккавей: «Він бачив Онію, колишнього первосвященника, мужа чесного і доброго... бачив, що він, простягаючи руки, молиться за весь народ Іудейський. Потім явився інший муж, прикрашений сивиною і славою, оточений надзвичайною величчю. І сказав Онія: це братолюбєць, який багато молиться за народ і святе місто — Ієремія, пророк Божий» (2 Мак. 15, 12–14). В Одкровенні Іоанна Богослова розповідається, як душі замучених говорили Господу: «Доки, Владико святий та праведний, не судиш і не мстиш тим, хто живе на землі, за кров нашу?» (Одкр. 6, 10). У цій же книзі читаємо: «Двадцять чотири старці упали перед Агнцем (Христом), тримаючи гусли і золоті чаші, повні фіміаму, які є молитви святих» (Одкр. 5, 8). І далі: Ангелу було «дано багато фіміаму, щоб він з молитвами всіх святих поклав його на золотий жертовник, що перед престолом. І піднявся дим фіміаму з молитвами святих від рук Ангела до Бога» (Одкр. 8, 3–4).

Також у Біблії написано: «Пам'ятайте наставників ваших, які звіщали вам слово Боже, і, дивлячись уважно на кінець їхнього життя, наслідуйте їхню віру» (Євр 13,7).

Проголошуючи когось святим, Церква насамперед заохочує вірних наслідувати чесноти цієї людини, як і закликає автор Послання до Євреїв. Святі для Православних – це зразок справжніх християн. Неодноразово на біблійних сторінках сам Бог закликає просити про молитви святих, тобто тих, хто є праведніші за нас. «Моліться один за одного, щоб вам видужати. Ревна молитва праведника має велику силу» (Як 5,16).

Більш про це описується у Книзв Йова: «Оце ж візьміть із собою 7 бичків та 7 баранів та йдіть до мого слуги Йова, і принесіть за себе всепалення, і нехай Йов, слуга мій, помолиться за вас, і я зглянуся на нього, і не заподію вам нічого прикрого за те, що ви не говорили про мене по правді, як мій слуга Йов» (42,8). Йов тут фігурує як заступник, подібно до Авраама, Мойсея, Самуїла, Амоса, Єремії. Пережиті Йовом випробування представлені тут як запорука ефективності його молитви.

Перші християни не вважали, що між живими і мертвими стоїть якась стіна, яка не дозволяє їм спілкуватися. Вони не вважали, що померлі стали для них чужими. Це видно з того, що на надгробках перших християнських мучеників, похованих у Римі, в катакомбах, є написи, які збереглися дотепер: «Молися за нас, щоб нам спастися», «Молися за єдину дитину, яка осталася після тебе», «Аттікус, душа твоя в блаженстві, молися за рідних твоїх», «У твоїх молитвах молися за нас, бо ми знаємо, що ти з Христом»...

Ми знаємо, що перші християни надзвичайно дорожили чистотою своєї віри, яку отримали від апостолів, і тому треба думати, що вони чимось такі свої звернення до померлих обґрунтовували. Можна припустити, що ця традиція дісталася їм від апостолів, тим більше, що деякі з них на той час ще були живими і не могли не знати про ці написи в катакомбах.

Святий Кипріан Карфагенський написав так: «Згадаймо один одного в злагоді та однастайності. Давайте по обидва боки [смерті] завжди молитися один за одного. Позбавляймо тягарів і страждань взаємною любов'ю, щоб, якщо хтось із нас, швидкістю Божого поблажливості, піде звідси першим, наша любов продовжувалася в присутності Господа, а наші молитви за наших братів і сестер не припинялися в присутність милосердя Отця» (Листи 56[60]:5 [253 н.е.]).

Про те, що звернення до святих не є марною працею, що вони чують наші молитви і допомагають нам, свідчить історія, життя Православної Церкви.

Декілька років тому був такий випадок. У Володимирському соборі міста Києва група моряків замовила молебень святителю Миколаю. Вони щиро молились, і на це звернула увагу одна парафіянка. Після служби вона запитала моряків:

— Хіба ви такі дуже віруючі, що так сердечно молилися? Вони розповіли їй таку історію:

— Ми — моряки-підводники. Одного разу, коли наш човен перебував на великій глибині, у нас вийшов з ладу прилад, який подавав кисень. Ми почали задихатися. Ми довго й старанно шукали пошкоджений вузол, але марно. Ми були вже приречені на смерть. Та в цей жахливий для нас момент ми всі побачили Миколая-угодника, він стояв і пальцем показував, де треба ремонтувати. Кинувшись туди, ми побачили пошкоджений механізм, швидко відремонтували його і таким чином спаслися від неминучої смерті.

Ми тут же дали слово, що коли повернемося додому, на Україну, то відслужимо цьому святому молебень. Що ми тепер і зробили.

Я навів тут лише один випадок, а їх тисячі й тисячі. Хіба це не говорить про те, що святі чують нас і помагають, що вони не чужі нам?

Православні зі своїми молитвами звертаються також і до Ангелів. Що тут нема нічого гріховного, можна бачити зі Святого Письма. Так, патріарх Яків, благословляючи Йосифа і його синів, молився такими словами: «Ангел, який мене рятує від усякого зла, хай поблагословить дітей цих...» (Бут. 48, 16). Ангели чують наші молитви. Ангел, який явився пророку Даниїлу, сказав: «Слова твої почуті, і я прийшов би... але князь царства Персидського стояв проти мене двадцять один день» (Дан. 10, 12–13).

Ангелам не байдужа наша доля: «Кажу вам, що так на небі більше радості буває за одного грішника, котрий кається, ніж за дев'яносто дев'ять праведників, які не мають потреби в покайні», — говорить Христос (Лк. 15, 7). «Ангел Господній, — повчає Давид, — з усіх боків охороняє тих, хто боїться Його (Бога), і спасає їх» (Пс. 33, 8).

Ангел Божий говорив праведному Товіту: «Коли молився ти і невістка твоя Сарра, я підносив пам'ять молитви вашої перед Святим; і коли ти ховав мертвих, я також був з

тобою» (Тов. 12, 12). У книзі пророка Захарії читаємо ось таку молитву Ангела до Бога: «Господи Вседержителю! Доки Ти не змилосердишся щодо Єрусалима і міст Іуди, на які Ти гніваєшся ось уже сімдесят літ? Тоді у відповідь Ангелу... Господь сказав слова благі, слова утіхи» (Зах. 1, 12–13). Апостол Павло, звертаючися до євреїв, питає: «Хіба не всі вони (Ангели) службові духи, які посилаються на служіння тим, хто має успадкувати спасіння?» (Євр. 1, 14).

Незважаючи на такі ясні свідчення Святого Письма про допомогу Ангелів людям, ці новоутворені "християнські" спільноти все одно заявляють, що Ангелам не можна молитися, що ні звертатися до них, ні вшановувати їх не слід. При цьому вони посилаються на два факти. Один, коли апостол Петро не дозволив Корнилію поклонитися йому (Діян. 10, 26), і на Одкровення, коли Ангел заборонив Іоанну Богослову вклонитися перед ним (Одкр. 22, 9). Справа тут ось у чому. Корнилій був язичником, і коли до нього прийшов апостол Петро, то Корнилій його прийняв за одного з богів. Він хотів апостолу віддати божеські почесті, але той сказав: «Я теж людина, а не Бог». Язичники часто деяких людей приймали за богів. Це показується в Діяннях, коли вони Павлу і Варнаві хотіли принести жертву (Діян. 14, 11–15). Та ж сама причина й у випадку, коли Ангел не дозволив Іоанну Богослову до землі вклонитися перед собою: Ангел настільки був богоподібним, що святий прийняв його за Самого Бога, за Христа. Але в інших випадках Біблія не боронить цього чинити. У книзі Буття ми читаємо: «І прийшли ті два Ангели в Содом увечері, коли Лот сидів біля воріт Содома. Лот побачив і встав, щоб зустріти їх, і поклонився лицем до землі» (Бут. 19, 1). Про Валаама сказано: «Він побачив Ангела Господнього... і поклонився і упав на лице своє» (Чис. 22, 31). Коли Архістратиг воїнства Господнього явився Ісусу Навіну, то «Ісус упав лицем своїм на землю і поклонився» (Нав. 5, 14). Пророк Даниїл про явлення йому Ангела каже: «І як тільки я почув голос слів його, заціпенівши, я упав на лице моє і лежав лицем на землі» (Дан. 10, 9).

Подібних прикладів у Біблії дуже багато, отже, коли хтось хоче в поклоні перед Ангелом вбачати гріх, то не від себе це говорить, а від лукавого.